náziumban használt „A héberek története" címü tankönyvből és bebizonyítja, hogy telve van hittagadással s ellentétben áll a zsidó szellemmel. (L. „Zs. U." júl. 20.-i számát.) A hitközség a levél végén felszólítja a vezetőket, hogy hagyják abba pusztító munkájukat, ne mérgezzék tovább a zsidó ifjúság lelkét.(Ezzel szemben sajnos, Ungváron is megnyilt egy hasonló szellemű gimnázium.)

Óvás! Egy Kiss Kovács Jáger (K. Kiss József) nevű, 166 cm. magas, szakállas, nagyhalászi születésű, állítólag kispesti lakos, prozelitának (a zsidóságra megtértnek) adja ki magát, s végig snorrolja a hitközségeket. Óvakodjunk tőle és ne higyjünk neki. **L. P.**

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P. azon felül soronként 1 P.)

Háberfeld Szerénkét Szombathelyről, eljegyezte *Schönfeld Miksa*, Budapest.

Friedmann Lilly Nagyberezna és *Grosz Izidor* Debrecen, jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

Weintraub Lenke és *Grünfeld Ernő* Revuca, folyó hó 11-én tartják esküvőjüket Revucán.

Weisz Elvirát Bratislavából, eljegyezte *Krémer Gyula* Budapest—Egyek. (A Frenkel-étterem nagytermében rendezett fényes eljegyzésen beszéltek: Welcz rabbi, Weisz József és Krémer Dávid.)

A nagymegyeri főrabbi úr *Rebeka* leánya a mult szerdán tartotta eljegyzési ünnepélyét *Teszler Lipóttal* Poljanáról.

A kassai „B'né Emünim" orth. ifjúsági egyesület szivélyesen gratulálja Grüssgott Zsigmond elöljáróját. Krausz Bertával való esküvője alkalmából.

Stern Mór likőrgyáros Uzhorodon, mult szombaton ünnepelte *Pinchosz Cz'vi* fiának bar-miczvó avatását. Ez alkalommal az ifjú pompás drósót mondott.

Gestetner Imre **(Amrom) Ujpest, Király-u 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszertőzsdetag.** ***Mindenféle órák, arany-, ezüst-, brilliáns áruk alkalmi áron való megbizható beszerzési forrása.*** **Kivánatra választékot küld.**

Kundmachung

Wirkungsvolle דרשות in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene** ר״ה וויר״כ Gast- u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu mässigem Preise, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengő *aufwärts*, 50 H. Porto recommandirt im *voraus* erbeten. —

Pschettl werden gegen extra Vergütung angefertigt.

Mein מנחת ישראל auf פרקי אבות P 1.20

Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betükből 32 fillér. Allástkeresőknél 10, ill. 20 fillér. ***Az összeg előre küldendő be;*** **lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jeligés levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.**

A mezőkövesdi orth. hitközség a megüresedett előimádkozó-metszői állásra pályázatot hirdet. Jó előimádkozó, 40 éven aluli magyar állampolgárok, kiknek 3 elismert orth. rabbitól kabólójuk van, küldjék be pályázataikat aluliroft hitközségi elnökhöz. Javadalmazás megegyezés szerint. Utiköltség csak a meghívottaknak téríttetik meg.

Haar Jenő hitk. jegyző — **Dr. Schreiber Lajos** hitk. elnök

Az abaújszántói orth. hitközség kántormetszői állásra pályázatot hirdet. A folyamodóktól megkívántatik, hogy **talmid chochóm v'jóré somájim merabbim** és elsőrendű előimádkozó legyen. Esetleg nőtlenek is pályázhatnak. Csak meghívottak engedtetnek próbaelőadásra. Fizetés megegyezés szerint.

Stern Adolf hitk. titkár — **Fried Menyhért** hitk. elnök

Apró hirdetések

HUSZONÖT ESZTENDEJE közvetít házasságokat NAGY JENŐ Budapest, Rákóczi-út 61. sz. Telefon: (Cégjelzéstelen levelezés.)

NŐSÜLNI AKAR? Fordúljon bizalommal Meisels sadchenhoz, Rombach-u. 8. Könyvkereskedés.

HÁZIKOSZTOT. elsőrangú, *orth. kóser*, házhoz küldök. Budapest, VII., Akácfa-utca 36. I. 9.

HÁZITANITÓT keresünk azonnali belépésre. 2 fiúnak a polgáriból való levizsgáztatására és *gemóre-tajszefesz* tanítására Kizárólag vallásos, elsőrangú munkaerők jöhetnek figyelembe. Dijazás: teljes ellátás és fizetés megegyezés szerint. *Fohnfeder Testvérek, Békéscsaba.*

JÓ HÁZBÓL való, varrni is tudó orth. úrileány, néhány órai foglalkozásra, gyermek mellé, vagy egyéb munkára ajánlkozik. (Délután 4 órától kezdődőleg.) Cím a kiadóban.

CIPŐFELSŐRÉSZ-SEGÉD, szabni és ragasztani tud, állást keres. „Tüchtig" jeligére a kiadóba.

SZABÁST, varrást rövid idő alatt tökéletesen elsajátithat. *Fenyőné, Rózsa-u. 48. II. 17.* Ugyanott a legdivatosabb női ruhák és kosztümök jutányos árért készülnek.

PÉKTANONCNAK jó házból való vallásos fiút felveszek. Volt bócher előnyben. Schönberger pékmester, Tardosked (via Novézámky, *Szlov.*)

RŐFÖS-, cipő- és divatárúüzletembe segédet keresek. A magyar és szlovák nyelveket jól biró volt bócherok ajánlatait „szabad idejében alkalma lesz tovább tanúlni" jeligére továbbitja: Müller, Bratislava, Edlov-dvor.

„MAZL" *házasságkövetitő iroda,* Ujpest Erzsébet-u. 31. Telefon: 95-5-74.

VALLÁSOS talmidchochóm, 43 éves, nősülne. „Testihiba nem akadály" jelige.

BŐRKERESKEDŐ, 30 éves, feleségül venne csinos intell. orth. leányt 10.000 P hozománnyal, mellyel Palesztinában bőrlerakatot létesitene. Leveleket „Biztos parnoszó" jeligére a kiadóba.

IZLETES orth. kóser kosztot olcsón házhoz is szállitok, ugyanott teljes ellátással lakótársnőt előnyös feltétellel, keresek. Budapest, VI., Eötvös-utca 38. III. em. 8.

KITÜNŐ orth. kóser ebédkoszt kapható úriasszonynál. Budapest. VII., Wesselényi-utca 51. I. em. 10.

IDŐSEBB, szigorúan vallásos nő házvezetőnői állást keres, lehetőleg magánzónál. Vidéken is. *Wertheimerné, Pilisvörösvár,* Fő-út 341.

ÖNÁLLÓ textilkereskedő, 30 éves, 5—6000 P hozománnyal nősülne. „Harminc" jeligére a kiadóba.

JÓ családból való, varráshoz értő orth. úrileány nappali elfoglaltságra ajánlkozik, gyermekekhez vagy id. házaspárhoz. *„Szerény igényű"* jelige.

VALLÁSOS fiatalember üvegüzletben alkalmazást keres, a szakma elsajátítása céljából. „Szombattartó" jelige.

SAPKAKÉSZITÉSBEN perfekt orth. úrileány ezideig önállóan dolgozott, elhelyezkedést keres. Szíves megkeresést fizetésmegjelöléssel, esetleg teljes ellátással kér: Dick Böske Miskolc, Arany János u. 54.

ישמח משה! הנה אודיע בשער בת רבים שהוצאתי לאור מחדש את הסה"ק „ישמח משה" על נ"ך וחמש מגילות בתכלית ההידור והיופי וגם נלוה אליו קונטרס „תהלה למשה" תולדות וקורות כל ימי חייו של המחבר הקדוש, כל הרוצה להשיגו יפנה אלי:

Mandel Nándor, Sátoraljaujhely

3 szó csupán
3 SIRKŐ LŐWY-nél BUDÁN
II. Fő-u. 79. Telefon: 51-5-81
Alkalmi vételekből legolcsóbb áron. II., Zárda-u.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII., Bethlen G. utca 33.

Sirkövek Adler J. sirkőraktárában
Budapest, Károly-körut 7 és Rombach-u. 4.
Telefon: 36—4—20.

Budapest, 1934. november 16. 5695. Kiszlév 9 — **40 fillér** — **X. évfolyam, 42. sz.**

אללגעמיינע יידישע צייטונג — ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: **Groszberg Lipót** זצ"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VII., KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42—5—90. Csekkszámla: 50.791
Egész évre 20 pengő Külföldre 25 P

Szerkeszti: **Groszberg Jenő**

Árva fiuk szombatja Pesten

Nem igen szoktunk nem-orth. hitközségi intézmények ügyeivel foglalkozni, csak akkor, ha bizonyos kapcsolatba juthatnak az orthodoxiával, vagy ha általános zsidó közérdekről van szó. Ebben az ügyben, amelyet most akarunk megtárgyalni, mind a két szempont helytálló. Szó van a pesti izr. fiúárvaházról. Oly intézmény ez, ahol körülbelül 150 zsidó gyermek nevelődik, oly gyermekek is, akiknek orthodox rokonságuk van. Az ott nevelkedő fiúk egy része kinőtt az elemi iskolából, polgári iskolát látogatnak és mivel a pesti izr. hitközség beszüntette polgári iskoláját, csak gimnáziumot tart fenn, ennek igénybevételét az árva fiúk részére az intézmény vezetősége nem tartja célszerűnek, a fiúk a fővárosi polgári iskolákba járnak. Ott természetesen az iskolai vezetőség nincs tekintettel a szombatra, és csak akkor engedélyezi a zsidó gyermeknek a szombati írás és rajz alóli felmentését, ha ilyen kérelem külön folyamodvány útján történik, de ebben az esetben, amint halljuk, mindenkor igaz liberalitással és megértéssel kezelik a dolgot. Egy orthodox rokonsággal bíró árvaházi gyermek ezt a felmentést el akarta nyerni, folyamodni is akart ilyen irányban és az árvaház vezetőségének pártfogását kérte. Az árvaház vezetősége közbe is lépett. Az ember azt hinné, hogy ez azt jelenti, hogy méltányolta a gyermek kérését, számot vetett azzal, hogy a gyermek lelki szükségletének eleget kell tenni, sőt örült neki, hogy neveltjei között ilyen gyermek is van, és az illetékes köröknél keresztül is vitte a fölmentést. Mint sokszor az életben, úgy ebben az esetben sem történt az, ami logikus és természetes, hanem az ellenkezője. *Az árvaház vezetősége úgy határozott, hogy egyáltalában nem törődik a dologgal, sőt egy lépést sem fog tenni, hogy neveltjei közül bármelyik fel legyen mentve a szombati írás és rajz alól, egyszerűen szemet húny az egész dolog fölött és így természetesen napirendre tér afölött is, hogy a növendékek szombatra való írásbeli dolgozataikat, különösen télen: péntek este az intézet falai között végzik el.*

Felmerült még az a lehetőség: *az orthodox polgári iskolába kell adni a gyermekeket,* mert hiszen más zsidó felekezeti polgári iskola nincs. De erről a tervről hallani sem akartak az árvaház vezetői. Ezt magunk is nagyon természetesnek találjuk. Mert a vezetőség szempontjából nem látszik célirányosnak, hogy neveltjük az orthodox gyermekek között esetleg olyan szellemet sajátítson el, hogy azután kritikus szemmel nézi majd az árvaháznak a mindennapi imára, az étkezésre, péntek estére vonatkozó szokásait. De viszont tagadhatatlan, hogy vannak bizonyos dolgok, amelyeket komolyan kell venni mindenféle zsidó testületnek, amennyiben egyáltalában reflektál a „felekezeti" névre.

A felekezeti elnevezés mindenesetre kötelez bizonyos vallástörvényi minimum vállalására és teljesítésére. Ilyen elsősorban a szombati munkaszünet.

Eddig Magyarországon minden zsidó intézmény ezen az alapon állott. Voltak ugyan kisiklások a pesti kórházaknál, nőegyleteknél, stb., de ezeket mindig lehetett egyéni akcióknak és kilengéseknek minősíteni. A szombati munkaszünetet hivatalosan mindenütt megtartották. Természetesen már a neológia belügye, miképpen tudja megoldani azt a kétlakiságot, hogy a szombat hivatalosan szünnap, de a tagok életmódjában megszünt azzá lenni?

Hogy a munkaszünet még nem azonos a szent *sabosz*-szal, ezt a kérdést most Németország nem-orthodox köreiben tárgyalják, mivel az új német zsidóellenes iskola-politika következtében a fiatalság egy része számára új zsidó iskolákat alapítottak, a másik része pedig fölmentést kapott a szombati iskolalátogatás alól, mert ez idő alatt az árja-tanulók a nacionális szocializmus tudományából *„siürt"* kapnak. A német zsidók nem akarják, hogy a szombati „siürt" csak a hitlerista diákok kapják és a szombaton szünetelő ifjúság lelki mívelés nélkül maradjon, hogy ne történjék az, amit Pesten oly gyakran lehet látni, hogy szombattartó cégek alkalmazottai vagy nem-orth. hitközségi tisztviselők a szabadnapos szombaton végzik el bevásárlásaikat. Akárhogy van: a szombati munkaszünet egyik legelső követelmény, minden zsidónak nevezhető intézménynél, mint legelső előfeltétele, lépcsőfoka, kerete a szombat igazi megszentelésének.

Mindezek után a pesti izr. fiúárvaháznak ebben a tekintetben való indolenciáját páratlannak kell minősítenünk. *Veszélyesnek is, olyan értelemben amint ezt Romániában láthatjuk.* Ott nem lehet elérni a kultuszminisztériumban a szombati írás alól való felmentést, mert az arra hivatkozik, hogy a romániai zsidók szövetségének elnöke Berkovitz bankár is nyitvatartja üzletét szombaton. Mi lesz, hogyha majd ezentúl egy fiú felmentést fog kérni egy városi polgáriban, vagy állami gimnáziumban, s azt fogják neki mondani: *ha a zsidó árvaház, egy kimondott hivatásos felekezeti intézmény nem helyez súlyt növendékeinek a szombati írás alól való felmentésére,* akkor egy magánembernek nincs joga kérni ezt a kedvezményt?

Azt mondják, hogy ez a kérdés már vagy negyven évvel ezelőtt megbeszélés tárgya volt a fiúárvaházban. Akkor történt, hogy Fleischmann Eduárd, a Rombach utcai templom egyik elöljárója, igen konzervatív férfiú, aki azt hitte, hogy az orthodoxián kívül a nagy hitközség keretén belül lehet megőrizni

tradicionális módon az intézményeket, a Városligetben sétálva elment a fiúárvaház mellett és mint közéleti férfiú, érdeklődve benézett és szörnyülködve látta, hogy a fiúk szombat délután rajzoltak, írtak, varrtak. Ezt azután bejelentette a vezetőségnek. Ez megvizsgálta a dolgot és rendkívül szigorú megrovásban részesítette a portást, hogy minek engedte be Fleischmann urat, ki is ment a szigorú intézkedés, hogy ezentúl idegennek csak az elnökség engedélyével szabad belépni. Úgy hírlett, hogy azóta megjavult a közszellem, de úgylátszik, hogy ez csak kósza hír, mert lám, az árvaház vezetőségének nincs érzéke ahhoz sem, hogy növendékeinek, ha nem is a szombat megszentelését, de legalább a szombati munkaszünetet megszerezze. Még annyira sem liberális a szombattal szemben, mint a fővárosi keresztény iskolaigazgatók.

Mindezt azért kellett nekünk megírnunk, mert a jelenlegi felekezeti sajtóbeli viszonyok mellett erről a dologról ilyen tárgyilagos nyiltsággal nem lehet máshol beszélni.

Intézkedések SUM-ben . . .

„Süm" szóba egyesitették e három régi német városnak: Speyer, Worms, Mainznak kezdőbetűit. Ez a három hitközség 1096-ban nagy vértanuságot szenvedett, a hitközségi tagok nagyrésze felkoncolta magát és nem engedelmeskedett a keresztesek kitérésre való felhívásának, amiről a Tis'ó B'ov napján mondott gyászdalokban *(Mi jitén rajsi májim)* is megemlékezünk. Mihelyt a keresztes hadjárat viharai elmultak, ismét új élet támad e három városban és ismét vezérszerepet vitt a német zsidóság életében. Ezekben a városokban tartott összejövetelek közül legnevezetesebb az 1223-i mainzi nagy rabbikonferencia. Akkor Németországban II. Frigyes császár uralkodott. A zsidókat nem üldözte, de csak annyiban érdekelték, hogy fizetnek-e neki elegendő adót. A hitközségekre együttesen vetették ki az adót, és így bizonyára történtek igazságtalanságok, amennyiben a gazdagok és a befolyásosak aránylag kevesebbet fizettek, mint a szegények. A szegények panaszai a rabbinikus tekintélyek fülébe jutottak és azért több mint húsz elsőrangú tudós jelent meg Mainzban tanácskozásra. A megjelentek között volt többek között R. Eliezer Halévi, az *„Avi-Ezri"* mű szerzője. Továbbá Rabbi Előzor, akinek híres munkája a *„Rokéách"*.

A mainzi konferencián az adózás ügyében előírták az igazságot és a szegényekre való tekintetet. Különösen eltiltották, hogy a zsidó, üzleti ügyben megcsaljon egy keresztényt és ezáltal *„chilül hasém"*-et okozzon. A hitközség terheinek lerovására kötelezték azokat is, akiknek összeköttetésük van a királyi udvarban, akik tehát képesek volnának maguknak az adózás alól felmentést szerezni. Kimondották még: átok alá helyeztessék az, aki vallási hivatalt elfogad világi hatóságtól. A templomokban áhítat és csend uralkodjék. A sógor ne használja fel gyermektelenül maradt sógornője helyzetét és ne zsaroljon tőle pénzt, hogy annak ellenében *chalicót* adjon neki. A denunciánsnak meg kell fizetni az általa okozott kárt. De aki nem engedelmeskedik a rabbikonferencia határozatainak, azt a világi hatóságnak kell kiszolgáltatni.

Mindezek a határozatok fel vannak sorolva R. Méir Rotenburg responzumaiban és R. Slajmaj Lürjó *(Meharsal)* kommentárjában *(Jam Sel S'lajmaj,* Jevomajsz IV.) Kitűnik belőlük az a magas erkölcsi szint, amelyet a zsidók akkor elfoglaltak. Hol lehetett volna abban a században hasonló határozatot olvasni más vallások papjainak összejövetelénél? Pedig a zsidók jogi helyzete akkoriban kamaraszolgaság volt. Ami azt jelenti: tulajdonai, rabszolgái a kamarának, a császári kincstárnak, azt tehette velük, amit akart, bérbeadhatta őket egy összegért, vagy ha ezt nem tette, közvetlenül kiszipolyozta őket. Nem véletlen, hogy amikor Mainzban ezeket a fenkölt határozatokat hozták, ugyanazon év novemberében, VIII. Lajos francia király elrendelte, hogy a zsidóknak 5 év óta kelt tartozásaik érvénytelenek.

Az erőszakkal szemben, mint a történet folyamán mindig: a *SÜM* intézkedésekben megnyilatkozó erkölcs és vallás szellemének erejével tudott védekezni a zsidóság.

KOLLER Műszaki iroda
CSILLÁRGYAR
villamos- és gázberendezések, fémárugyártás, villamos motorok és ventilátorok. Vétel, eladás, csere. Átalakitások.
Budapest VIII., Dobozi u. 15.
TELEFON 31-3-37.

Uj zsidó törzs a Szaharában

Egy olasz ujságíró beszámol szaharai útjáról, honnan most újabb felfedezéseket hozott magával. Tripoliszból indultak ki és feltünt, hogy a sivatag egy részén magas fű terem és fügefák vannak. A vidéket felkutatva minden felügyelet nélkül egy nyáj juhra akadtak. Kutatásuk további eredményeként egy kialudt tűzhányó hegyre akadtak, melynek 30 méter mély belsejében eleinte a sötétségtől nem láttak semmit, de később árnyékok mozgását vették észre.

Leszálltak a mélységbe és előttük feküdt egy város csupa zsidó lakosokkal.

A város neve Garian. Barlangszerüen van építve és 20—30 méterenkénti távolságban hasadékok vannak, melyek a világosságot nyújtják. Itt ezt égbevezető ablaknak hívják.

A lakosság egy héber-arab vegyes nyelvet beszél. Az asszonyok, mint a keleti népek, fátyollal borítják arcukat.

Igen primitiv életet él a lakosság, húst csak szombaton fogyasztanak és életük is a legegyszerübb. A lakosság igen becsületes, úgy ,hogy az ajtókon sincsen zár. Évszázadok óta nem történt náluk lopás.

A templomuk 800 éves, de semilyen bizonyítékaik nincsenek arra, hogy mióta áll fenn a város. Az újságíróknak megmutattak egy sírkövet, mely a zsidó számítás szerinti 3359-es évfelírást viselte, tehát több mint 2000 éves. Mutattak egy Tórát is, mely állítólag a második templom pusztulása előtt irodott.

Az ujságíró különösen kiemeli a lakosság vendégszeretetét.

WEISZ MÓR
orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dob-utca 22. — Telefon: 4-23-65.
Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben
Keksz, levestészták és ostyaáruk. Diabetikusok részére „levegő" kenyér. Elsőrendü dessert és különlegességek.

Pozsony és Munkács

Ha orth.-zsidó politikai tekintetben való ellentéteket hűen akarunk jellemezni, akkor ezt legpregnánsabban e 3 szóval tehetjük meg: *Pozsony és Munkács.* Végtelenül fájós egy pártatlannak maradni akaró orth. újságnak, az a helyzet, hogy az orthodoxia kebelében kiengesztelhetetlen ellentétek vannak, s éppen ezért mindenkoron az a törekvésünk, hogy az ellentéteket érintő kérdéseket, ha már el nem hallgathatjuk, csupán *regisztráljuk,* anélkül, hogy akár jobbra, akár balra véleményt nyilvánítanónk. Tudjuk, hogy az ilyen „aranyközépúton" haladva egyik tábort sem lehet száz százalékig kielégíteni, azonban méltán

elvárhatnónk közönségünktől annyi megértést és jóakaratot, hogy egy pártatlan orgánumtól ne is várjon száz százalékot,

hanem érje be ötvennel... Sajnos, azonban, a tények másként festenek. Elmondunk egy eklatáns esetet:

A mult héten közöltünk egy cikket ezen cím alatt: *„Ha a dvinszki gaon ír"* Tendenciánk már a címből is világos: be akartuk mutatni a gaon rendkívüli nagyságát a Tórában, amennyiben levele minden második szavának alátámasztására egy-egy talmudi citátumra utal, s hogy levelének megértéséhez vagy *10 Blatt gemóret* kell áttanulmányozni. Az, hogy levele *miről* beszélt, nekünk tulajdonképpen teljesen mellékesnek tünt, mi csak a talmudi helyekre való ráutalások halmazára fektettük a súlyt és hívtuk fel a figyelmet.

Nos, mi történt? Mivel a gaon az Agudáról beszélt és mi azt írtuk, hogy a hivatalos magyar orthodoxia az Agudával szemben neutrális: egy csomó szemrehányó levelet kaptunk *Pozsonyból,* hogy miért írunk ilyet, hagyjuk már abba Agudaellenes tendenciánkat... Gondoltuk magunkban, sebaj, majd máskor „óvatosabbak" leszünk, s nem írunk „Agudaellenesen"... De mit szóljunk azután ahhoz, amikor a másnapi posta *Munkácsról* szállítja garmadával a tiltakozó leveleket, hogy hogyan mertük megírni, hogy a dvinszki gaon nem foglal állást az Aguda ellen... Miért írjuk, hogy „a magyar orthodoxia neutrális"? „Ilyen agudista lapra nincs szükség"... stb., stb.

Most már igazán magunk sem vagyunk tisztában a dologgal, csak azt látjuk, hogy az agudisták szemében Agudaellenesek vagyunk, viszont az Agudaellenesek agudistáknak tartanak bennünket... Talmudi szóval kifejezve: *„aj li im ajmér, aj li im laj ajmér..."* S így van ez minden más kérdésnél is, ahol ellentétesek a nézetek *és hol nem ellentétesek?*

Kissé több toleranciát kérünk!

Német zsidók helyzete

A legújabb német rendelet szerint minden gyüjtéshez hatósági engedély kell, kivéve a keresztény vallásfelekezetek templomban eszközölt gyűjtéseihez. Mivelhogy a zsidó templomok nincsenek most Németországban az egyházfelekezetek intézményei sorába beleértve, a mai rendszer semmiféle állami kedvezményben, vagy adómentességben nem részesíti a hitközségeket, előáll az a helyzet, hogy a templomokban nem szabad gyűjteni a szokásos filléreket, csak akkor, ha a hatóság ezt megengedi.

Az új német rendszer pogányságához tartozik a halotthamvasztás érdekében való propaganda. Az új rendelet értelmében minden halottat el lehet égetni hozzátartozói kívánságára, ha az illető a halála előtt másképpen nem rendelkezett. Katolikus körökben ezért propaganda indult meg, hogy mindenki, aki beteg lesz, jelentse ki tanuk előtt, hogy nem óhajtja elégettetni magát és felhívják a papokat, hogy érvényesítsék ilyen irányban befolyásukat, különösen a kórházban fekvő betegeknél. Természetesen ilyen felvilágosítás zsidó körökben is szükséges lesz.

Hogy milyen torturákban van részük a kis zsidó polgároknak a mai Németországban, erről hírt ad egy regensburgi hitlerista ujság, amely kéjelegve leírja, hogy Kehlheimban vásár volt s hét zsidó kereskedő is kirakta árúját, később egynéhány vásáros érkezett Regensburgból, akiknek már nem volt jó helyük. Erre feltámadt a benszülött lakosságban az egészséges ösztön — és ennek hatása alatt — a hatóság odament a hét zsidó vásároshoz és arra figyelmeztette, hogy ha nem akarják kitenni magukat kellemetlenségeknek, úgy legjobb lesz, ha szépszerivel távoznak. Mit tehettek a szegény megkinzottak, akiknek talán a vásáron befolyó összeg kenyérre kellett? Fogták a sátorfájukat és tovább mentek.

Tel-Aviv, nov. 14. Mose Brachmann, a németországi zsidó kivándorlók szervezetének munkaügyi főtitkára előadást tartott Tel-Avivban a németországi zsidó bevándorlás összetételéről és elhelyezkedéséről. Az előadásában használt statisztikai anyag érdekes képet nyújt a német bevándorlócsoportok rétegeződéséről és a palesztinai életbe való beilleszkedéséről. A kormány hivatalos becslése szerint 1934. április 1-ig 11.405 egyén vándorolt be törvényesen Németországból Palesztinába. Ezek közül 4745 kapitalista, vagyis 1000 fontnál nagyobb tőkével jött a zországba, 4667 munkásbevándorló, kik certifikátot kaptak, 823 turista, kik utólagos engedélyt kaptak a letelepedésre, 731-en palesztinai polgárok rokonai, akik ezen az alapon kaptak bevándorlási engedélyt a kormánytól. Nemhivatalos kimutatások szerint a német országi zsidó bevándorlók száma meghaladja a 15.300-at. A német zsidó bevándorlás jelentős részét a mezőgazdasági telepek abszorbeálták. Egyes telepítési pontokat maguk a német zsidók kolonizáltak. Mintegy háromszáz németországi családot telepítettek le eddig ilyenformán, melyek 200.000 fontot invesztáltak, mint saját tőkéjüket. Ebbe az összegbe nem foglaltatnak bele az elővárosi telepítéseken s a koloniákon eszközölt házépítésekbe invesztált összegek, valamint narancsültetvények.

A németországi menekültek ügyének az intézésére a Népszövetség tudvalévőleg egy segélybizottságot szervezett, amelynek elnöke s főbiztosa James MacDonald és amelyhez a pénzt túlnyomó részben zsidó egyének és egyesületek adják össze. Ez a segélyezési főbiztos e héten nagy beszédet mondott és kitért a Saar-vidék zsidóságára is. Ott tudvalevőleg most népszámlálás lesz. Ha a szavazás kedvező lesz a hitlerizmusra, úgy el kell készülve lenni arra, mondta, hogy az ottlakó 5000 zsidó közül 3500 menekülni fog, a többi olyan szegényekből és öregekből rekrutálódik, akik már nem is gondolhatnak kivándorlásra. — A Népszövetségnek volna kötelessége elintézni ezt az ügyet a humanizmus és az igazság követelményei értelmében. (Gyenge kilátás!)

STEINER G. JÓZSEF
מוכר ספרים
Budapest, Kazinczy-ucca 36 sz.

KASZIRER
orvosi műszerész orthopádgép készitő
Budapest, VIII., Rákóczi-tér 9 szám.
Telefon: 33—8—34.
Ludtalpbetétek
6 pengőtől 12 pengőig
gipszmodell szerint
Közalkalmazottaknak 10% engedmény.

A bócher titka

Regény a XVII. századból. 2.

Amikor Avrohom cipész hallotta mindezeket a szúrkálásokat, amelyben piaci szomszédnői és szomszédja részéről része volt, elgondolkodott, majd kis székén ide-oda mozgott, közben azután élvezettel dörzsölgette kezeit, ravasz mosolygással. Miután jelentőségteljesen körülnézett, megszólalt:

— *Kedves emberek! Tisztelt szomszédok!* Ti nem ismertek engem, bárha több mint két évtizede részesülök abban a kétes szerencsében, hogy társaságotokban cipőt javítok a bócherek részére és immár több mint 20 éve meg kell hallgatnom *Hersch* szomszéd hazugságait és *Mindel* szomszédasszony pletykáit. Mindezek ellenére még sem ismertetek ki, nem tudjátok, hogy ki vagyok én! Az az ezüstpénz, amit én kaptam, az nem is az enyém, hanem az — *Frádl* kalácskészítőnőé, illetőleg az ő beteg férjéé, aki az én templomi kóristám, azaz kórista abban a templomban, ahová én járok. Egész életemben még soha nem kapott tőlem sem erev jajmkipüri, sem pürimi pénzt. Öt gyermeke van, és beteg, azért hadd legyek vele szemben gavallér, megkapja a pénzt tőlem még ma, mint előzetes Chanuka-ajándékot, vagy pedig (gondolt egyet és betette a pénzt a sülthal-árusnak serpenyőjébe és azt mondta neki) „Nézd csak, ez a szegény Szimche a te szomszédod, minek tudja meg, hogy az ajándék tőlem való, add neki oda, mondd, hogy valamilyen gazdag ember küldte neki."

— De még egyet tisztázni kell kedves R. Hersch szomszéd, folytatta a cipész. Ha azt hiszed, hogy itt a piacon senki közöttetek nem volt olyon orcátlan, hogy megszólítsa az idegent, akkor nagyon tévedsz. *Chücpe*-tok már lett volna, de nem volt hozzávaló *eszetek*. És most, miután nem akarok a pénzből semmit sem, hagyjatok békében.

Igy beszélt és kezébe vette az előtte heverő cipőt és szorgalmasan kezdte foltozni.

„Nahát, meg kell hagyni, ennek a suszternak jó szíve van", mondta még Mindel asszony és Hersch szomszéd is. A körülállók pedig gúnyosan mosolyogtak rájuk, amire ők sürgősen viszatértek a munkájukhoz, az asszony elkezdte fújni tele tüdővel a parazsat a serpenyőjében, Reb Hersch pedig elkezdte hangosan kínálni halait.

Igy volt ez szokásban ennél a három piaci szomszédnál. Évek óta mindig veszekedtek, majd kibékültek s ha kellett, egymást segítették.

Egy félóra mulva megint furdalta őket a kíváncsiság s megint csak azt kérdezték; „Vajjon ki lehet mégis ez a titokzatos bócher, aki elment azzal a bolondos öreg Jankellel?"

•

Az idegen bócher hallgatagul ment különös kísérője oldalán és közben ideje is volt őt közelebbről megtekinteni. Korát nehezen lehetett megállapítani. Arca barázdás, sárgásan sápadt volt, látszott rajta, hogy valamikor szabályos arcvonású ember volt, ősz, ápolatlan szakálla teljesen összefolyt a fejéről leomló hosszú hajával, ehhez hozzájárult barátságtalan szúrós tekintete, ami majdnem kivetkőztette emberi formájából. Még mostani sovány alakja is arra látszott mutatni, hogy valamikor óriási férfiú lehetett. Ruházatának szegénysége csak fokozta megjelenésének sajátos hatását. A régi temető melletti úton megállott az öreg és kérte, *kövesse őt, az ő kis kamrájába.* A borzasztó szegényesen berendezett kamrából minden nehézség nélkül be lehetett menni a temetőbe. Az egész butorzat egy kopott karosszékből állott. Az öreg megkínálta a vendégét hellyel, mire ez azt kérdezte tőle:

—Mit is akar tőlem tulajdonképpen?

Az öreg először körülnézett, bezárta az ajtót, az ablakok redőnyét lehúzta, azután meggyújtott egy kis lámpát és beszélni kezdett izgatottan:

— Amikor Önt megláttam, akkor egészen másképpen éreztem magamat, nem úgy, mint mikor egy más, Prágába jött bócherral álltam szemközt. Érzem, Ön nem olyan gyalázatos, mint a többi. A többiek mind kíméletlenül kigúnyolják a szegény öreg embert, nem éreznek iránta könyörületet; nem is sejtik, mit szenvedek, mindjárt szivembe mártják a tőrt... Mindannyian összeseküdtek ellenem és ha kérdezek valamit, — csupa valótlanság és hazugság amit felelnek.

Beszédközben a vér az arcába szállt az öregnek és homlokán az erek természetellenes módon dagadoztak. Majd odafordult és suttogva kérdezte tőle:

— Mondja, ismeri a Tízparancsolatot?, megeskettetem az ég és föld Teremtőjére, az ön túlvilági üdvösségére, anyja lelki üdvére. Feleljen, helyesen és nem hamisan mondja el az *Aszeresz Hadibrajsz-t.*

Az idegen nyugalommal válaszolta:

— Mindent megteszek, amit Ön tőlem kíván. El fogom Önnek mondani a Tízparancsolatot, sőt fel fogom sorolni a *Tarjag miczvajsz-t,* mind a 613 vallási előírást, feltéve, hogy még nem felejtettem el őket, mert látom, hogy Ön egy szegény agyonzaklatott ember. Mondja, itt lakik egyedül, egész egyedül ebben a szobában? Sose fogad látogatókat?

— Amióta látom, hogy senkisem akar hozzám jönni, hogy az én kis bibliámból felolvassa a Tízparancsolatot, senkit nem engedek be. Sokan félnek is tőlem. Senki sem jön hozzám. Ön az első, aki évek óta belépett a lakásomra. De most halljuk gyorsan az *Aszeresz Hadibrajsz-t.*

A fiatalember kezével végigsimított a homlokán, mint aki elfelejtett dolgot akar emlékezetébe visszaidézni és elkezdte mondani hatalmas, erőteljes hangon a kinyilatkoztatott Tíz igét. Az öreg mozdulatlanul nézett rá, két kezére támasztotta fejét, mintha minden szót mohón szívna magába és minél tovább recitálta a fiatalember a Tíz-igét, annál jobban kékültek, a szűk, görcsösen reszkető ajkai. A fiatalember nyugodtan tovább beszélt, de amint elérkezett a hetedik parancsolathoz: *„Laj szinof — ne légy házasságtörő",* előtört az öreg melléből egy velőkig ható rettenetes sikoltás, oly éles volt, mint amilyent a levegőben megsebzett vadmadár hangoztat. Csend állott be egy pillanatra és akkor az öreg hangos zokogásba tört ki:

— Hát Ön is? Hogy reménykedtemÖnben? Hogyan imádtam volna, ha másképpen olvasta volna a Tíz-igét mint a többiek... Ön is úgy olvassa? Óh, világ ura, hát keveset szenvedtem még eddig, még nem vezekeltem eleget? Örökre szenvedjek? Igen, én bűnös ember vagyok (ekkor ráütött a mellére és elkezdte mondani):

— *Osamnü, bogadnü...*

— Nagyon sajnálom, hogy fájdalmat okoztam, válaszolt a fiatalember, de hát így van, ahogy én mondom. Mindjárt meg is nézhetjük, itt van egy Chümis az asztalon.

A Tóra illető része teljesen át volt itatva könnycseppekkel. Látszott, hogy számtalanszor olvasták.

— Hát igen, szólt az öreg összetörten. Magának van igaza, fivéremnek is, a bócherek is, a kisgyermekeknek is igazuk van, mikor jönnek az iskolából, elmondják a Tízparancsolatot, mindenkinek igaza van, csak énnekem nem, én vétkes vagyok ... *Osamnü, bogadnü... (És elzokogta a bűnvallomást végig.)*

(Folyt. köv.)

Harc a prágai gettó kapui mellett

Most folyó, s a régi prágai gettóban lejátszódó regényünk időszerűvé teszi a megemlékezést arról a viharról, amely 1788-ban *R .Jechezkél Landau* prágai főrabbi, a *Najdo Bijehüdo* világhírű szerzője egy intézkedése körül kitört a prágai zsidónegyedben. A zsidó városrész ugyanis a város többi részeitől időnként el volt zárva kapukkal. Ennek elsősorban óvóintézkedési jellege volt, amennyiben este és szombatonként lezárták a gettó kapuit, hogy a városi csőcselék be ne hatolhasson. De volt valláserkölcsi jelentősége is, mert a bezárt kapu lehetővé tette, hogy a hívők egymást vallástörvényi szempontból ellenőrizhessék. Ha egyszer bekövetkezett a szombat és a kapuk be lettek zárva, akkor az egész gettó zsidósága számára a szombat valóban a Tóratanulás és vallási épülés napja lett. A bezárt gettóban a vallásosság az egyetlen létforma volt.

II. József császár uralkodása (1780.-1790.) idejében a szabadság szelleme kezdett terjedni; zsidók és keresztények között a társadalmi érintkezés Prágában megélénkült. Zsidók már a gettón kívül töltötték szabad idejüket, szombatonként is otthagyták a gettót. Ezért Landau főrabbi kihírdette a templomokban, hogy a hívőnek nem szabad elhagyni a zsidónegyedet, csak akkor, ha engedélyt kér a főrabbitól, vagy a dájonok egyikétől. Ez a tilalom nem tetszett már az akkori prágai zsidók egyrészének és így a rendőrségnek tudomására jutott az egész. Rögtön jelentést kértek a prágai rabbiságtól. A rabbiság erre kijelentette, hogy ez nem új rendelkezés, hanem ősidők óta így van bevezetve, hogy szombaton nem szabad senkinek elhagyni a gettót, ha nem kért a rabbiságtól engedélyt. Az engedély szüksége azért forog fenn, mert a vallástörvények szerint szombaton a gettóhatáron túl nem szabad semmiféle dolgot magával vinni, amely tilalmat sokan elmelőznének, ha nem figyelmeztetnék őket rá; továbbá a gettón kívüli tartózkodás esetleg kísértetbe hozna egyeseket, szombati kereskedésre; végül attól kell félni, hogy a két nembeli ifjúság viselkedése a gettón kívül nem lesz mintaszerű — és ezért rendelte el a rabbiság az engedélykérést.

A helytartóság erre értesíti a rabbiságot, hogy a zsidónak igenis minden külön engedély nélkül szabad elhagyni a gettót, de a rabbiság azonban vigyázhat a hívek vallásosságára, ahogy akar. A vallásos zsidók természetesen nem éltek a hatósági engedéllyel, hanem továbbra is respektálták a nagy gaon intézkedését.

HEIDEN JENŐ
LÁTSZERÉSZ
Budapest, VI., Teréz-körut 8.
(Szombaton zárva)

Egy német-zsidó igazgató búcsúja

Különös esetről ad hirt az angol és amerikai sajtó. Németország egyik legnagyobb hajóvállalata: „Hamburg Amerika Linie" (Hapag) élén még mindig egy zsidó állott: Max Warburg. A hajótársaság őneki és az alapitónak Ballinnak köszönheti a fennmaradását és azt, hogy a nehéz időkben nem ment tönkre. Most kiadták a rendeletet Berlinből, hogy Warburgot el kell távolitani. Az összes hivatalnokok röstelték a dolgot, végre abban egyeztek meg, hogy egy szép bankett keretében majd elbúcsúztatják. A bankettet meg is rendezték és elsőnek, nem várva be az üdvözléseket, maga Warburg szólalt fel. Azzal kezdte:

— A jelenlevők meg fognak nekem bocsájtani, de megállapitom, hogy közülük senki sem alkotott valami nagyot a német tengeri hajózásért. *A német tengeri hajózás nagysága és hatalma két zsidónak köszönhető,* az egyik az elhúnyt Ballin, a másik az a férfiú, aki most Önök előtt áll. Nem szokásom, hogy önmagamról beszéljek, de mivelhogy Önök valamit mondani akarnak nekem és talán röstelik, tehát segitek maguknak. Ha Önök az én helyemen volnának és én a maguk helyén, akkor a következőt mondanám: Kedves Urunk, nehezen esik nekünk elválnunk egy olyan embertől, aki az elhúnyt Ballinnal együtt a mi társaságunkat megteremtette és naggyá tette. Utóvégre nem is tudjuk elfelejteni, hogy a szerencsétlen háború után Ön volt az, aki saját pénzével szanálta társaságunkat. És hogyha most itt, akik itt vagyunk, kénytelenek vagyunk Öntől búcsút venni, akkor az a mi bűnünk. Ezekután engedjék meg, hogy elbúcsúzzam Önöktől, a viszontlátásig, ami azt jelenti, addigra amig megint szükségük lesz reám.

Szólt és távozott...

Bécsi levél

A frankfurti orthodox hitközség vezetője, az Aguda világszervezet elnöke *Jakob Rosenheim,* Bécsben nagy előadást tartott ilyen címen: *„Agudas Jisroel und Erez Jisroel".* Az előadás rendkívül nagy hatást ért el. Rosenheim arról beszélt, hogy *Erecz Jiszróél* csak a vallásosság székhelye lehet és azért minden erőt meg kell feszíteni, hogy ne a vallástalan szélsőségek jussanak túlsúlyra. A bevezető és záróbeszédet a bécsi Aguda aggkorú, de mindig friss és agilis elnöke: *Wolf Pappenheim* tartotta.

A bécsi hitközség elnöksége mult héten sajtókonferenciát hívott egybe, hogy felvilágositsa a félrevezetett közvéleményt a bécsi zsidóság igazi gazdasági állásáról. A hitközségi vezetőség megállapítja, hogy egyszerűen nem igaz, mintha zsidó bevándorlás volna Bécsbe. 1920-ban 210.000 zsidó volt, most pedig 20.000-rel kevesebb. Ezek is borzasztó szegények. 190.000 zsidó között 55.000 rászorul a hitközség segélyezésére. A mult évben 50.000 adófizető volt és az idén 5.000-et le kellett írni, mert nagyrészük egyszerűen képtelen bármilyen adószolgáltatásra. A hitközség költségvetése hét millió schilling, ebből több mint 2½ milliót ad jótékonyságra. Tavaly 20 százalékos adóemelést vittek keresztül, most ezt a pluszt nem lehet megint előteremteni. A

BECKERT HUGÓ
parókakészitő specialista
A legujabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

FRÄNKEL orth. kóser éttermében, Károly-krt. 3/a
kismenü 1·20, nagymenü 1.60, kétszemélyes menü 2.20, (Házhoz is szállittatik.)
Esténként zsidó ételkülönlegességek és zsargon zene. Telefon: 37—2—57.

hitközség ezért a tagjaihoz fog fordulni, hogy önszántukból emeljék fel 20 százalékkal kultuszadójukat. A befolyó összegeket teljesen népjóléti célokra és téli segélyakcióra fogják fordítani. A hitközség aggokháza 400 bennlakót tart el, és legközelebb megnöveli 70-el a helyek számát. A bennlakók közül csak 100-nak költségeit fizeti a bécsi hatóság. A hitközség elnöksége kérte a sajtót, hogy ezeket a dolgokat publikálja és szólítsa fel a községeket áldozatkészségre.

Menórák,
ezüst áruk
gyári áron
Gráner Márton
ezüstmüvesnél
Budapest, VII., Dob utca 8 sz.

A dubnói magid egy „mósol"-ja . . .

A dubnói magid egyszer utazása közben egy gazdag ember házába lép, mégpedig éppen akkor, mikor az aranyait számlálta, melyeket Lengyelországban „vörös"-nek, azaz héber szóval odajmnak neveztek.

— Háliténi nó min hoodajm hoodajm haze — hadd lakjam jól ezzel a vörössel, szólott a magid.

A gazdagnak tetszett a szellemes citátum és adott a magidnak e g y aranyat. De az folytatta:

— Laj tajv hejajsz hoódom l'vadaj — nem jó, ha az odajm (vörös) egyedül van.

Ez az újabb szellemesség meglepte a gazdagot és megkérdezte:

— Ki is Ön tulajdonképpen?

— A dubnói magid vagyok, — hangzott a válasz.

— Ezt akárki mondhatja, mondta a gazdag, ezt be is kell bizonyítani. Ezért én egy próbát teszek. Kinyitom az imakönyvet és ha arra a passzusra, amit mutatok, azonnal egy példázatot mond, akkor elhiszem, hogy maga a dubnói magid és megkapja a második aranyat.

— Áll az alkú — volt a válasz.

A gazdag felüti az imakönyvet és a jajmkipüri ima következő sorára mutat: „Mi seónó l'avróhom óvínű b'hár hamajrijó hü jáánénü — aki meghallgatta Ábrahám ősatyánkat a Mória hegyén, az hallgasson meg bennünket." — A dubnói néhány pillanatnyi gondolkozás után így szólt:

— Nem egy, hanem két példázatot mondok. Mert ha meggondoljuk, erre a passzusra nézve egy kérdés merül fel, ezt én egy hasonlattal fogom megvilágítani, majd megadom a választ is, szintén egy hasonlat kapcsán. A kérdésre példázatom így hangzik:

— Egyszer egy vándor, utazása közben egy üzletbe ment, hol nagy előzékenységgel szolgáltak ki egy urat. Az illető egy skatulya gyufát vett, de a főnök intésére egy csomag fínom teát ingyen adtak melléje. Nagyon tetszett ez a mi vándorunknak, úgy gondolta, hogy itt minden skatulya gyufához egy csomag tea jár. Rendelt is mindjárt öt skatulya gyufát. Mikor a gyufát megkapta, várt és várt.

— Mire vár? — kérdezték a segédek.

— A teára.

— Micsoda teára?

— Hát az előbbi úrnak nem adtak a skatulya gyufa mellé egy csomag teát? Az én öt skatulyámhoz öt csomag tea jár.

Nosza, lett erre nagy kacagás a boltban. Végül megmagyarázták neki, hogy az előbbi úr az üzlet egyik legjobb vevője, éppen aznap fizetett ki egy nagy összeget, illő tehát, hogy ajándékot adtak neki. De hova jutnának, ha minden futó vevőt teacsomagokkal ajándékoznának meg?!

Ugyanez a kérdés merül fel a fenti passzus kapcsán. „Aki meghallgatta Ábrahámot a Mória hegyén, hallgasson meg minket." Micsoda összehasonlítás ez?! Ábrahám nagy vevő volt a miczvók tárházában. Az egész Tórát, annak minden parancsát teljesítette, természetes, hogy I'ten őt meghallgatta. De hogyan követeljük ugyanezt mi, kik oly ritka és futó vevők vagyunk a miczvók tárházában?

A választ a következő mósól (hasonlat) adja:

Egyszer egy hitközségben a rabbiállás megüresedett. Ennek betöltése céljából bizottság küldetett ki azzal a feladattal, hogy utazzanak körül az országban és a legmegfelelőbb jelöltnek adják át a rabbilevelet. A bizottság sokáig utazott, anélkül, hogy megfelelő jelöltet talált volna. Végre egy faluban egy kiváló férfiúra bukkantak. Nagy tudós volt, nagyszerű szónok stb. Egy kis defektus itt is volt, t. i. az illető nem volt mejüchesz (nagy elődök leszármazottja), egyszerű apának volt fia, de ezzel nem törődve a bizottság átadta neki a rabbilevelet. Rövidesen meg volt a beiktatás is és az új rabbit nagyon megszerették. Úgy, hogy, mikor nemsokára fia született, küldöttséget küldtek hozzá azzal, hogy szeretetük jeléül egy kívánságát akarják teljesíteni, nevezze meg hát a rabbi, mi az óhaja. A rabbi azt válaszolta, hogy legfőbb óhaja az, hogy a hitközség hozzon határozatot, melyben kötelezi magát arra, hogy az újszülött fiú lesz a rabbiszékben az utóda.

— Szívesen, mondták a küldöttség tagjai, de csak azzal a feltétellel, ha mindenben hasonló lesz Önhöz, Rabbi úr.

— Ezt a feltételt nem fogadhatom el, — mondta a rabbi. — Nagy különbség van köztem és fiacskám között. Én nem vagyok mejüchesz, egyszerű apának lévén gyermeke. Természetes, hogy kiváló kvalitásokkal kell rendelkeznem, hogy rabbijuk lehessek. De ez a gyermek az é n fiam, ő már mejüchesz, egy kiváló tudós fia, ő akkor is lehet a Maguk rabbija, ha nem teljesen oly kiváló, mint én vagyok. — Eddig a történet.

Ez a válasz a fenti kérdésre. A kérdés az volt, hogyan követelhetjük mi, hogy I'ten minket úgy hallgasson meg, mint ősünket Ábrahámot, hiszen oly nagy különbség van közöttünk.

Ez igaz. De igaz az is, hogy Ábrahám nem volt mejüchesz, egy közönséges bálványimádónak Terach-nak, volt fia. Hogy I'ten meghallgassa, természetesen számtalan nagy erénnyel kellett bírnia. De mi: Ábrahámnak vagyunk gyermekei, mi mejücheszok vagyunk, kell, hogy a Teremtő minket meghallgasson, ha távol is állunk ősatyánk tökéletességétől . . .

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolálás, alakitások
Olcsó árak
ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)
Telefon: 31-0-79.

Különös fogházi esküvő

Érdekes esetről irnak a palesztinai lapok. Több zsidó leányt rajtakaptak azon, hogy illegális úton jöttek az országba, letartóztatták őket és a bészlechemi női fogházba szállitották. A hatóságok azon igyekezete, hogy származási országaikba toloncoltassák vissza, nem sikerült, mivel a letartóztatottak semmi szin alatt sem voltak hajlandók elárulni illetőségi országukat. A régi palesztinai törvények értelmében, az ily esetekben egy bizonyos időre az elfogottak vizsgálati fogságban tartandók, aminek letelte után, ha azalatt a származási ország nem lesz megállapitva, úgy minden további nélkül palesztinai állampolgárokká válnak. Ily természetű vizsgálati fogság lett a leányokra is kimondva. Most ezen ügy érdekes fordulatot vett. A fogház rácsos ablakai előtt több fiatal chaluc jelent meg, pontosan annyian, ahány leány a fogházban ült és rövid megbeszélés után a leányok kidugták kezeiket az ablakon és a reszkető újjakra a „Haré at . . ." mondat kiséretében aranygyűrűk simultak. A különös esküvő után a fiatal férjek csoportja bemasirozott a fogház irodájába és kérték az igazgatót, hogy feleségeiket azonnal bocsássa szabadon. Az igazgató ámulva hallgatta meg a férjek követeléseit és röviddel utána 32 fiatalpár vonúlt ki karonfova a fogház kapuján . . . Azóta jobban őrzik a rácsos ablakokat . . .

Munkaszünet s saboszi szentség

A német zsidóság nagy részének lelki állapotára igen jellemző, amit egy német-zsidó újságból olvasunk: a legutóbbi évtizedekben a német zsidóság egy nagy részénél a szombat teljesen feledékenységbe ment. Nem mintha gondolatilag is elutasították volna, nem mintha szándékkal lemondottak volna róla, nem. Hanem gyakorlatilag elvesztette számukra minden jelentőségét. A felnőtt dolgozott ezen a napon üzletében, a gyermek iskolába járt. A péntek estét még ünnepelték, de még ez az „ünneplés" is távol állott az igazi sabosz-hangulattól. Az ünnepélyesen terített asztal és a két gyertyatartó, esetleg még a kidüs voltak egyetlen jelképei ennek a szombati ünneplésnek. Az igazi szombat: a nyugalom, a szentség napja, már el lett feledve. Úgy volt ez két évvel ezelőttig.

Két év előtt bekövetkezett a fordulat. És miben állott ez a fordulat? A gyermekek egy tekintélyes része zsidó iskolába kényszerült és így megkapta a szombati szünnapot; a tanulóifjúság többi része pedig megkapta az államtól az engedélyt a szombati tanítástól való távolmaradásra. Így tehát Németország teljes zsidó tanulóifjúsága megkapta a lehetőséget a szombat megtartására. Sajnos, nem minden szülő használja ki ezt az alkalmat. Némely szülő fél, hogy a gyermeke esetleg mulaszt majd, s mégis iskolába küldi. Túlnyomó részben a zsidó tanuló ifjúság megkapta a szombati szabadságot. A szombati szabadság azonban nem jelenti a saboszt.

Némely gyerek arra használja fel a szabad szombatját, hogy segít szüleinek az üzletben.

Némely gyerek hirtelen szorgalmas lesz és írásbeli dolgozatait éppen a szombat délelőtt folyamán késziti el, hogy — estéje szabad legyen. A német zsidó vallásos életnek egyik nagy kérdése, hogyan lesz a munkaszünetből igazi szombat? Mert a munkaszünet csak formája a szombatnak, de nem tartalma. A tartalmat csak a régi, hagyományos megszentelt tartalom adja: a szentséges érzés, áhítat, a Tóra tanulmányozása.

Amit a német lap mond, az nagyrészben a pesti neológ zsidóság ama részére is vonatkozik, amely gyermekeit zsidó gimnáziumba járatja, de ahol a szülői ház vallásossága nem jobb, mint Németországban és ahol a gyermekek egy része az iskolától kapott szünettel nem tud mit kezdeni.

KELENGYE HIMZŐDE
Azsur, plisszé, előnyomda
Sablon készités
Adler K., VII., Károly-körut 9. udvarban

נעזוכט ווירד פֿיר דיא טאכטער איינעס רב אב״ד
נ״י איינער בעקאננטען ארטה. געמיינדע: איין
בחור מופלג בתורה, חריף ובקי וי״ש, דער התרות
הוראה בעזיטצט אונד גוטער מגיד איזט, עס
קאממען נור בעפֿאהיגטע, ניכט גאניץ יונגע
בחורים אין בעטראכט. אנטראֶגע אונטער „שידוך
הגון״ אן דיא רעדאקציאן.

Joszele Rosenblatt
a hires kántor legszebb zeneszerzeményeinek kottái megjelentek. Cimeik: Übasajfor godajl, Berajs-hasono, Bejajm szimchaszchem, Melajch Teká besajfor gódajl. Az összes kották P 1 50-ért megrendelhetők a kiadónál: Winkler Pinkász főkántor, Sárvár.

Négy testvér a szent szolgálatban

A budapesti orthodox társadalomnak valódi ajneg sabosz-t nyujtott beszédeivel a Bonyhádról átutazó Schwarcz József nagyváradi egyl. rabbi. Péntek este a „Tiferesz Bachurim" rendezte az összejövetelt a hitközség zsúfolásig megtelt bészhamidrosában, ahol a vendégszónok hatalmas beszédben, eredeti megkapó módon ecsetelte a nagyvárosi orth. ifjúság nehéz helyzetét. Szavai mély nyomot hagytak az ifjúság lelkében. Szombat délelőtt pedig az Orczy-templomban hirdette I'ten igéjét. Csodálatos szépen felépített beszéde magával ragadta a hallgatóságot.

Az ünnepelt szónok fivére Schwarcz Ábrahám vágsellyei tudós „Haneser" címen talmudi folyóiratot ad ki, amelynek most megjelent a kiszlevi száma. A cikkek elején ott találjuk R. Hillél Kolomeer, a híres chószid-rebbe, a magyar orthodoxia különállása egyik nagy harcosának intését egy hitközségi elnökhöz, hogy ne engedje meg hitközségében lakodalmak alkalmából a nemek közös táncát. Érdekes döntést közöl 1884-ből a híres nagykárolyi R. Méir Perlesz főrabbitól. Adalékokat szolgáltatnak még: Ehrenreich mádi főrabbi, Grünberger celldömölki, Welcz pesti, Schlésinger eisenstadti rabbik, továbbá Hoffmannn (Tornalja), Gold (Munkács), stb.

A harmadik fivér Schwartz Sámuel Szatmáron kiadja a „Leket Sajsano" halachikus folyóiratot. A legutóbbi számban dolgozatokat írtak Fürst bécsi, Ehrenreich szilágysomlyói, Ádler diószegi, Müller telegdi rabbik, R. Wolf Weisz a nagyváradi főrabbi tudós veje.

A negyedik fivér, Schwartz Zsigmond Kisvárda, pedig ugyancsak közismert vallástudományi publikációi által.

Valódi ezüst menóra
— 20 pengőtől —
Heiden Leó
ékszerésznél,
Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.
Budapest, Király-utca 21. Tel.: 38-1-10.

Talmudi gyöngyszemek

A Szentély elpusztulása utáni időben történt.

Rabbi Akiba három barátjával hosszabb úton volt. Róma felé igyekeztek, de még messzi volt a várostól, amikor ünnepi örömujjongás hangja ütötte meg fülüket. A három barát keserves sírásra fakadt, de Rabbi Akiba mosolygott.

— Miért mosolyogsz?

— És ti miért sírtok?

— Ez a pogány város, ahol napról-napra káromolják az I'tent és tömjénnel füstölnek a bálványok előtt, ünnepségekben úszik, dalol és ujjong. És a mi országunk, a mi templomunk, ahol az Egyi'tent imádták, lángokban pusztult el. És te nevetsz?

— Éppen azért, — felelt a nagy Rabbi. — Ha I'ten az ellenségeivel szemben is ennyire adakozó, milyen nagy lehet drága áldása, amelyet hívői számára tart fön.

*

Rabbi Akiba egy másik alkalommal Erecz-Jiszróélt járta be három barátjával. Amikor a szent helyhez értek, amelyen egykor a Templom emelkedett, egy rókát láttak kisurranni arról a helyről, ahol hajdan a Templom „szentek-szentje" állott. A három barát ennél a látványnál könnyekbe úszott —, de R. Akiba mosolyog.

Barátai méltatlankodnak:

— Azon a helyen, amelyet közönséges ember lábának érinteni se volt szabad, mostan rókák tanyáznak, és te nevetsz?

Rabbi Akiba felelt:

— Testvérek! Prófétai intő fenyítések írtózatos megteljesülése tárul itten szemem elé! De a próféta szent országunk jövendő megváltását is meghirdette. Ha az első jövendölés beteljesedett, a másik is meg fog valósulni. Ezek a romok tehát azok, amelyek biztossá tesznek abban, hogy az i'teni ígéret meg fog teljesedni — és a biztos reményben mosolygok én. (Makajsz 24.)

*

Hillél az idősebb, egyszer meghívta az egyik tudós társát ebédre. Feleségét előre figyelmeztette, hogy mennél jobb ebédet készítsen. A két tudós, a megállapított időben asztalhoz ült és várták a tálalást. De az ebéd csak nem akart jönni. A két tudós beszélgetésbe merül, vallási dolgokról értekeznek és rá se gondolnak az evésre. Közben Hillél egyre azt mondogatja magában:

— A feleségem még mindig nem jön... bizonyosan nagy oka van rá... jobb, ha nem zavarom. — És a tudós vitatkozás tovább folyik és az órák mulnak és az ebéd még mindig nem akar jönni. Végre belép Hillél felesége, látható zavarban van és parancsot ad a tálalásra. A férj szerető szavakkal kérdezi:

— Fiacskám, talén még nem volt készen az ebéd? Miért késtél olyan soká?

Az asszony felel:

— Éppen hozni akartam az ételt, amikor egy szegény ember lépett sírva hozzám és azt mondta: ma van a menyegzőm és nincsen semmim, amiből az esküvői ebédet megrendezhessem. Én hát odaadtam neki, amit magunknak készítettem és hamarosan más ebédet főztem. Helytelenül tettem?

Hillél arca felragyogott az örömtől és azt mondta:

— Úgy cselekedtél, ahogyan egy derék és i'tenfélő zsidó asszonynak tennie illik... (Derech erec 18.)

*

Egy jámboréletű férfi nagyon vallásos asszonyt vett feleségül. Sok éven át éltek egymással békében és boldogságban. A házasság azonban gyermektelen maradt. Emiatt a házastársak sokat bánkódtak. Végül kételkedni kezdtek egymás kifogástalan életében és ezért teljes egyetértéssel elhatározták, hogy elválnak. A vallásos ember ismét megnősült. Második felesége azonban házsártos és vallástalan volt és rövid idő alatt elrontotta férje lelkét is. A jámborlelkű asszony is férjhez ment újra. Az ura rosszerkölcsű ember volt. De az asszony annyira hatott a lelkére, hogy letért a rossz útról és vallásos, erényes életet kezdett. Minden az asszonytól függ... (Midras.)

*

Jeruzsálem elpusztult és a rómaiak írtózatos vérítéleteket tartottak a legyőzött zsidók fölött. Egy szegény zsidó asszonyt hét gyermekével együtt odahurcolták a római császár elé, a császár előtt egy tömjénező oltár állott. A rómaiak ráparancsoltak a hét ifjúra, hogy tömjénezzenek a császár előtt. Sorba állították őket és előszólították a legidősebbet:

— Borulj le a császár előtt és tömjénezz Róma istenének, mert ha nem, halállal lakolsz!

Az ifjú válaszolt:

— Írva van, a mi törvényeinkben: „Én az Örökkön Létező Egy, vagyok a te I'tened" — és bátran lépett a vérpadra.

Szólították a másodikat. Ez felel:

— Törvényünk tiltja, más előtt is leborulni, hacsak nem az örökké létező I'ten előtt — és töretlenül követte bátyját a halálba.

A harmadik így válaszolt:

— Egy az I'ten! — és mosolyogva hullott el a bakó csapásai alatt.

És így cselekedett a negyedik, az ötödik, és mind, míg végre a legkisebbre került a sor. Amikor a legkisebbet, a hetediket a vesztőhelyre vitték, a szegény anya könyörögve fordult a rómaiakhoz:

— Engedjétek, hogy legalább még egyszer megölelhessem, megcsókolhassam a kicsiny fiamat.

A római császár intett és a fiú odaomlott anyja karjai közé. És a zsidó anya gyötrelmesen ölelte magához legkisebb fiát és sírva, fuldokolva mondotta örök búcsúzásra:

— Én gyermekeim! Menjetek békében és mondjátok meg az Úrnak, hogy a mi ősünk Ábrahám csak egy fiát áldozta néki, de én, a szegény zsidó asszony hét gyermekemet adtam oda, az Ő nevének megszentelésére.

*

Nagy sürgés-forgás volt Judea minden városában, elérkezett a zarándokünnep ideje, a Jeruzsálem felé vezető országútak telve voltak dallal és zarándokcsoportokkal, úgy vitték az ajándékokat a Szentélybe. A jámbor Chanina szomorúan nézte az ünnepi forrongást és az ajándékvivő csoportokat. Szegény volt, nem volt semmije, amit fölajánlhatott volna a Templomnak és Jeruzsálemnak. Szomorúan bujt el az ünnepi zaj elől, ki Jeruzsálem falain túl, a város határába. Ott járkált egyedül, lehajtott fejjel, amikor egyszer belebotlott egy nagy kőbe. Megállt és egy gondolat cikkázik át a fején.

— Minthogy ilyen szegény vagyok és mást nem tudok adni, hát elviszem ezt a követ és felajánlom a Szentélynek.

És ettől a gondolattól megkapva azonnal nekiállott a kőtömb megdolgozásának, véste, faragta, díszítette, simította színekkel festette — csak egyre nem gondolt; hogy hogyan viszi a hatalmas kőtömböt be a városba. Már-már kétségbe esett, amikor erős munkásemberek mentek el előtte. Chanina megszólítja őket, hogy mennyiért vinnék be a kőtömböt a városba.

— Száz ezüstért, — mondják a munkások.

Chaninának összesen csak öt ezüstje volt. Könnyek szöktek a szemébe. Hát hiába volt minden fáradsága, mégse tud ajándékot vinni a szent Templomba. Újabb munkások jönnek megkérdezik a jámbort, miért sír és amikor megtudják, fölajánlják, hogy öt ezüstért is beviszik a követ Jeruzsálembe. Egy pillanatnyi idő mulott el és már benn is voltak a városban. Chanina odafordul a munkásokhoz, hogy megfizesse az öt ezüstöt: de a munkások eltűntek.

Angyalok voltak...

Kultuszminiszteri döntés hitközségi adófizetésről

— Saját tudósitónktól —

Tudvalevőleg az a szabály, hogy ha valaki olyan helyen, ahol két hitközség áll fenn, az egyikből a másikba átlép, akkor 5 évig kultuszadót fizetni tartozik a régi hitközségben is. Eddig azonban kétséges volt, vajjon ez az előírás a felemelt adóra is vonatkozik-e? Legújabban egy precedensből kifolyólag — az egyik városban egy orth. hitközségi tag adóemelés miatt a neológ hitközségbe lépett át — a kultuszminiszter 5934/1934. II. sz. alatt úgy döntött, hogy igenis: az illetőnek fizetnie kell a felemelt hitk. adót mégpedig a kilépését követő évtől számított 5 éven át. Kimondja még az idézett számú miniszteri döntés, hogy a kilépő tartozik ezen időn át a hitközségi tagok által viselt másnemű terhekhez (gabella stb.) is hozzájárulni és hogy elvileg még a kilépés utáni adóemelés sincs kizárva.

Pilsudszky és a szombattartó zsidó kereskedő

Danzigból táviratozzák az *Itó*-nak: Pilsudszky, a lengyel tábornagy unokaöccse, egy magasrangú lengyel miniszteri tisztviselő társaságában Danzigba szombaton érkezett autóján, amely defektet kapott. A város legnagyobb autóüzletébe utasitották őket, amely üzlet tulajdonosa: Berandt, szigorúan megtartja a szombatot. Az üzlet zárva volt, és a lengyel úr hiába látogatta meg a főnököt lakásában, ez elnézését kérte, hogy nem állhat rendelkezésére, de, úgymond, van a városban még több autóüzlet. Pilsudszky erre kijelentette, hogy ez a hithűség arra inditja őt, hogy ne menjen máshoz, mert aki oly hűségesen kitart vallásánál, az bizonyára üzletileg is megbizható. Estefelé megint eljöttek a kereskedőhöz. Még nem volt szombat vége, megvendégelte őket sales-szüdesszel, majd „havdolót" csinált a házigazda, aztán kinyitotta a boltját és kiszolgálta a lengyel urat, aki azután a legnagyobb szivélyességgel elbúcsúzott tőle.

A hazai neológiából

Az országos neolog irodának 1931. és 1932. évi működéséről szóló jelentés most jelent meg nyomtatásban. Elég szomorú tényekről ad hírt. 1920—30. évek között az ország lakossága 8.7 százalékkal gyarapodott, ugyanakkor a *magyar zsidóság 28.788 lélekkel, vagyis 0.8 százalékkal fogyott.* Kulturális téren is sok a kívánni való. *37 község rabbiállása van üresedésben.* Még annál is szomorúbb az iskolásgyermekek számának apadása. Az államsegélyt meg kellett vonni 28 felekezeti iskolától, mert 30-nál kevesebb lett a növendék.

*

A napokban tartotta a neolog Országos Rabbiegyesület közgyűlését. Ha összehasonlítjuk a külföldi neológ rabbiösszejövetelek lefolyásával, úgy meg kell állapítani, hogy külföldi rabbigyűlések előadásaival, indítványaival, felvetett eszméivel, a tespedésen segíteni akaró készségével szemben: meglehetős szürke és semmitmondó volt a lefolyása. Legalább az erről szóló kommünikéből ez derül ki.

Az angol zsidóság köréből

A Mosleytől megindított fascizmus még mindig nyugtalanitja az angol zsidóságot. Erről a mozgalomról szó esett a mult héten, amikor Londonban a zsidó hősi halottak emlékünnepélyét megülték, vagy 5000 zsidó katona jelenlétében. A tábori I'tentiszteletet, amelyet *Hertz* birodalmi főrabbi vezetett, egy nagy konferencia követte, amelyen többek között az angol zsidóság egyik nagy tekintélye *Lord Melchet* beszélt és elmondotta, hogy két évvel ezelőtt Mosley hozzá intézett levelében mozgalmát teljesen antiszemitamentesnek mondotta. Ez nem következett be. De azért a zsidó frontharcosoknak nem kell törődni a feketeingesekkel. A fascista mozgalommal szemben arra kell hivatkozni mindig, hogy 50.000 zsidó katona állott a világháborúban a zászlók alatt és közülük 10.000 elesett.

Párhuzamok

I.

Egy esti lap a következő hírt közölte:

— **A papagáj, mint válóperi tanu.** Egy youngstoni (Ohio, USA) válóperi tárgyaláson megjelent egy papagáj s valósággal tanuvallomást tett. A beszélő madarat a férj használta fel bizonyítékul a feleség ellen. A válóperi tárgyaláson az asszony mindent tagadott. A papagáj azonban a bíróság előtt is elismételte a mondókáját, mégpedig egymásután kétszer- háromszor. A bíróság kimondta a válást, az asszony vétségének megállapításával.

Ennek a hírnek olvasására eszembe jutott a Szajto traktátus hatodik perekjének első misnája: „Aki féltékeny lett feleségére... akárcsak egy repülőmadártól hallotta" stb. Mit jelent ez? A Tiferesz Jiszróél kommentár szerint a misna esetleg a „papagály" szavát értette alatta. Amint a fenti esetből kiderül, ez igenis lehetséges. **Schnürmacher Ignác**

II.

Egy külföldi ujságban olvassuk: Cansas Cityben röviddel ezelőtt meghalt egy Momentio nevü úr, aki földrengésnek köszönhette hatalmas vagyonát. Sziciliai származású volt, aki aranyat keresett Coloradóban, a sziklás hegyek tövében. Az aranybányák azonban a hegység belsejében voltak és Momentiónak nem volt pénze bányászok szerződtetéséhez. Egy éjszaka Momentiót hatalmas földrengés ébresztette fel álmából. A földrengés megnyitotta az útat a hegység belseje felé és hatalmas aranybányák nyiltak meg előtte, amelyek egy százmilliós vagyon forrásává lettek.

Ez a közlemény legjobb kommentárt ad *Jesájo* próféta ama szavaihoz (45 f.): *„V'noszati l'chó ajczrajsz chajsech ümatmüné misztórim* — adom neked a sötétség

Igmándi A VILÁG LEGJOBB KESERÜVIZE

AKINEK csak egyszer, vagy kétszer van szüksége ezen keserüvizre, kérje minden elárusitóhelyen **határozottan a KIS ÜVEG** Schmidthauer-féle **IGMÁNDI KESERÜVIZET!**

Kitünően bevált **3½ deci-s töltés**, mely két-háromszori használatra teljesen elegendő

Jutányosabb voltánál fogva pedig mindenkinek könnyen hozzáférhető.

Igmándiból nem kell pohárszámra inni, negyed, vagy fél pohárral elég szokott lenni.

kincseit és az elrejtett javakat." Eddig azt hittük, hogy ez csak jelképes értelemben értendő, most kiderül, hogy a szó valódi értelmében is megvalósúl a *Tnach* szava.

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Vajéczé, Kiszlév 10.
Gyertyagyujtás (Bpest): 4—
שבת kimenetele „ 4.50

— **A Kazinczy bészhamidrosban,** ma, péntek este 8 órakor a vendégként fővárosunkban időző Schreiber Ábrahám görzi (Gorizia, Olaszország) főrabbi fog beszélni. Schreiber főrabbi aki édesatyjának, az egri gaonnak látogatására jött Magyarországra, elsőrendű szónok hírében áll.

— **Hogyan tanítsuk gyermekeinket gemórera?** A varsói „Darkénü" című folyóirat, amelyről már említést tettünk, fejtegetést közöl a Tóratanítás módszeréről és többször kihangsúlyozza annak szükségességét, hogy érdekesen kell tanítani, úgy, hogy a gyermek kedvvel tanuljon, hogy az oktató és a gyermek lelke egybefüződjék. Egyébként a Talmudban is szó van aról, hogy a tanulás hangos és énekhez legyen hasonlóvá.

— **Értesítés.** A budapesti orth. hölgyközönség értesíttetik, hogy most szombat d. u. fél 4 órakor Landsberg Éva, a bécsi „Bész Jákob" igazgatónője a hitközség dísztermében (Dob u. 35) előadást tart.

— **Orth. hitélet Rajkán.** Krausz főrabbi dicséretreméltó ügyszeretettel szombati érüv-öt vezetett be, melyet a mult szombaton szép drósó keretében adott át rendeltetésének. Említést érdemel még, hogy a főrabbi az 1895 óta hatóságilag nem kötelező anyakönyvvezetést folytatja, abból a célból, hogy azon gyakori eseteknek, amidőn valakinek a héber neve nem állapítható meg, gátat vessen.

— **A fehérgyarmati főrabbi tanítványainak tömörülése.** Mint értesülünk, R. Wolf Günczler fehérgyarmati főrabbinak volt tanítványai, akik jesivájában Salgótarjánban és Fehérgyarmaton tanultak, más hasonló tömörülések mintájára szintén egyesületet kívánnak alakítani, azon célból, hogy a Mester és a régi tanítványok közti kapcsolaokat intenzivebbé tegyék, a tanítványok összetartozását ápolják és a Mester jesiváját erőteljesen támogassák.

— **Haláleset.** Súlyos csapás érte a néhány hónappal ezelőtt Debrecenből Budapestre költözködött *Goldstein Aladár* földbirtokost. Jámbor, nemeslelkű hitvese 53 éves korában, váratlanul elhúnyt. A megboldogúlt a csengeri Jungreisz-rabbicsaládból származott s családi tradicióihoz hiven vezette házát a vallásosság és jótékonyság jegyében. Nagy részvéttel lefolyt temetésén Friedländer Juda bökönyi főrabbi és dr. Ábrahámsohn rabbichevrafőtitkár ecsetelték az oly korán elköltözött nemes tulajdonságait, erényeit, érdemeit. *Pihenjen békében.*

— **Uj mikvó Békéscsabán.** A békéscsabai orth. hitközség 30.000 pengő költséggel új rituális fürdőt építtetett. A teljesen modern intézmény a város diszére válik, van benne artézi- és gőzfürdő, központi fűtés, külön férfi és női osztály A mai nehéz gazdasági viszonyok mellett rendkívüli odaadás és buzgalom kellett ennek a már szükségessé vált és a régi mikvót felváltó új fürdőnek a megvalósítására, ami körül különösen Duschinsky Mór és Blattberg Sándor tüntek ki, de amely az egész hitközség áldozatkészségét és vallási ügyszeretetét hirdeti.

— **Egyesületi hir.** Az *újpesti* „Jesivo k'tano" egyesület a következő t'szt'kart választotta: Gestetner Imre elnök, Blechner Jenő alelnök, Kahan Lajos gondnok, Gestetner Lajos ellenőr. Választmány: Fremon Áron, Goldmann Izsák, Steinberger Lajos, Weingarten Mór.

— **Haláleset.** A munkácsi zsidóság veszteségét jelenti R. Matiszjohü Lieber, 67 éves korában történt elhúnyta. Igen tekintélyes, derék, vallásos, chószid körökben népszerű férfiú volt. A munkácsi főrabbi rendkívül bensőségesen búcsúztatta a temetőben vejei R. M'náchem Ösztreicher és R. Avrohom Bródi, továbbá fia R. S'lajmaj tartottak heszpedet.

— **Ifjúsági hirek.** A tarcali T.B. választásai: Sternberg Géza gondnok, Glück Artur ellenőr; Altmann Lipót, Glück Manó, Zafir Lajos v. tagok. — Az érsekujvári Aguda ifjúság szombatonkénti előadássorozatát a kitünő szónoknak ismert Lewin Róbert nyitotta meg a mult szombaton, nagy elokvenciával.

— **A világhírű filantróp temetése.** Mult számunkban megemlékeztünk a 90. életévében elhúnyt Rothschild báróról, a nagy emberbarátról, aki óriási vagyont áldozott filantrópikus célokra a diasporában, de különösen Palesztinában. Nagy részvéttel, közel 10 000 ember jelenlétében temették el *Edmond Rothschild bárót* Párisban. Saját kivánsága szerint nem tartottak felette gyászbeszédet. A család nem fogadott el semmiféle koszorút, vagy virágadományt. A temetés teljesen a vallási tradició szerint folyt le. Weil párisi főrabbi rövid emlékbeszédet tartott, utána fia kaddist mondott és ezzel véget ért a temetés.

SCHÜCK INTERNÁTUS
Budapest, VII, Kertész-u 32
Tökéletes ellátás, oktatás,
felére mérsékelt dijak.

Kundmachung
Wirkungsvolle דרשות in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene** ריח וחיב Gast- u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu mässigem Preise, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengő *aufwärts*, 50 H. Porto recommandirt im *voraus* erbeten. —
Pschetti werden gegen extra Vergütung angefertigt.
Mein מרקי אבות מנחת ישראל auf P 1.20
Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.

Galantán közel az állomáshoz ujonnan, elegánsan berendezett szigoruan
orth. kóser vendéglő
Jó, izletes házikoszt. Utasoknak nagy árengedmény. **Lakodalmakat legolcsóbban vállalok!**
EHRENWALD LIPÓT.
vendéglős, és bornagykereskedő

Eredeti angol szövetek dús választékban
Szombattartó cég
Kazár Nándor posztóáruháza, Budapest, Király-u. 34. (Kazár-u. sarokház.)

Divatos, ízléses parókák hullámos hajból
PIECHNIK és MECHTL-nél
Hajműterem IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Csehszlovákiai hirek

Az ungvári affér. Említettük, hogy az ungvári hitközség elnöke, dr. László, a hitközség nagytermét átengedte a héber gimnázium felavatási ünnepélyére, amiért óriási megbotránkozás tört ki a vallásos hitközségi tagok körében, s aminek következtében a hitközségi elnök lekösönt. Az elégedetlenek nem elégedtek meg ezzel, hanem követelték az egész elöljáróság lemondását. Tárgyalások indultak meg, végül egy a főtisztelendő munkácsi főrabbi előtt tartandó din-tajróban egyeztek meg. Kétszeri tárgyalás után vasárnap este döntött a munkácsi bész-din ebben az ügyben és a döntés értelmében ezentúl a hitközségi elöljáróság ilyen esetekben köteles kikérni a rituális bizottság véleményét és amennyiben az ő akarata és tudta nélkül ilyen célokra átengedné a hitközség helyiségeit, azonnal köteles lemondani és új választást kiírni. Ezzel azután a kedélyek lecsillapultak.

A lévai Aggok-menháza egyesületének 5 éves fennállásáról most közöl beszámolót Schultz Ignác ügyvezető elnök. A jótékony intézmény, melynek jelenleg 10 öreg ember élvezi áldását, évi 15.000 korona büdzsével dolgozik, amely összeg önkéntes adományokból folyik be.

Mi ujság Érsekujvárott? Nové Zámky-ból jelentik: „Téves az a hiresztelés, mintha az orth. hitközség elöljáróságában nézeteltérések volnának, vagy voltak. Ellenkezőleg. Köztük meg van az összhang. Bizonyítéka ennek, hogy midőn komoly elvi és személyi okokból Kohn Rafael elnök lemondott, az elöljáróság többi tagjai csatlakoztak hozzá és szintén lemondtak, így egy egész új elöljáróságot kell megválasztani. A választás bizonyos okokból egyelőre még halasztást szenved, de remélhetőleg december elejéig meg lesz tartva."

A kassai és érsekújvári főrabbik gyásza. Nové-Zámkyból kapjuk a szomorú hírt, hogy Stern rabbi fia, a főrabbi unokája, élete tavaszán, 25 éves korában elhúnyt. A fiatal niftor 3 év óta Brach kassai főrabbi veje volt, akit szolid, barátságos modora, mély vallásossága és szorgalmas Tóratanulása folytán mindenki tisztelt és becsült. Hétfőn lefolyt temetésén az első heszpedet a nagyapa: Tigermann József főrabbi mondotta, majd az apa: Stern Ábrahám rabbi és Brach főrabbi gyászbeszédei indították meg a nagyszámú közönséget. — תנצביה

A szepsi-i orth. hitközségben megejtett választás alkalmával a vallásosok pártja került ki győztesen: Weisz Izidor elnök, Lichtmann Ernő alelnök, Rottenberg S. pénztáros, Eisen Zoltán gondnok, Kaufmann B. ellenőr.

Legolcsóbb, legízletesebb orth. כשר házikoszt
Wesselényi-utca 18.
(Kazinczy-utca sarok)
Weisz Mendel
éttermében.
Telefon: 44—2—75
Négyfogásos menü:
Leves, hús, főzelék, tészta **P 1.30**
Halfélék minden időben, 50-60 fill.
VII. Wesselényi u. 18
(Kazinczy u. sarok)
Cimre ügyelni!

A huszti hitközség viszályában új békés fordulatot van hivatva hozni a munkácsi főrabbi multheti ottani tartózkodása. A kitűnő majhelnek ismert főrabbit ugyanis egy b'riszhez hívták meg. Ebből az alkalomból tisztelgett nála az ellenzék vezetőinek egy része és kérdést (saalo) intéztek hozzá arra az elhatáozásukra vonatkozólag, hogy a hitközség s'chitóját magukra nézve tilosnak deklarálták. Spira főrabbi kifejtette, hogy ez a deklaráció vallásilag teljesen érvénytelen, mert a hitközség minden tagjának kötelessége a hitközségi terhekben részt venni, egyebekben pedig a megegyezést sürgette, annyival is inkább, mivel a hitközség vezetősége hajlandó mindenkor din-tajró elé állni. Az intervenciónak és a bölcs felvilágosításnak reméltetőleg meg lesz az eredménye és pontot lehet tenni a nagy viszálykodásra. Más oldalról viszont arról értesítenek, hogy az ellenzék nagy része továbbra is a secessió álláspontjára helyezkedik.

Egy német-zsidó ujságiró torturája

Kolozsvárról jelentik: A Hitler-rezsim egyik földönfutóvá lett áldozata került hétfőn tiltott határátlépés miatt a kolozsvári hadbiróság elé: Langer Edgard, a Dortmunter Zeitung volt szerkesztője. Hitler hatalomrajutása után kiűzték Németországból és sokezer sorstársával arra kényszerült, hogy hazátlanul és kenyér nélkül bolyongja végig Európa különböző országait. Amint Langer a tárgyalás folyamán elmondotta, a nácik jóvoltából az ostenhofi internálótáborba vitték, ahonnan rövid idő mulva megszökött. Ettől kezdve Európa különböző országaiban bukkant fel. Szerette volna valahol megvetni a lábát, hogy a deportálás és a menekülés izgalmai után otthont teremtsen magának. Először Svájcba, majd Párizsba ment. Párizsból Csehszlovákiába, onnan Romániába jött. Itt tartózkodott egy rövid ideig, majd Jugoszláviába utazott, ahol néhány hetet töltött egy szabadkai szanatóriumban. Innen Magyarországra utazott, majd Csehszlovákiába akart menni, hogy újabb útlevelet szerezzen magának. Magyarországon a csendőrök elfogták és Lökösházán éjnek idején áttették a román határon.

Az ügyész súlyos bűntetést kér, mert szerinte az ilyen „gyanus" elemek elözönlik Romániát. Ezzel szemben Langer védője dr. Klein Miksa iratokkal cáfolta meg az ügyész „gyanus" jelzőjét. Bebizonyította a hadbíróság előtt, hogy Langernek vannak igazoló iratai és nem illethető a gyanus jelzővel, mert be tudja bizonyítani, hogy a Hitler-rezsim miatt

hagyta el Németországot, ahol lapszerkesztő volt. Romániában már megfordult egy ízben. Kérte a bíróságot, hogy a legenyhébb bűntetést alkalmazza. Langer az utolsó szó jogán kijelentette, hogy nem volt szándékában Romániába jönni, hanem Magyarországról tették át ide minden kihallgatás nélkül.

Rövid tanácskozás után a hadbíróság tiltott határátlépésért 10 napi fogházra ítélte a menekült újságírót, aki azonnal megkezdte bűntetése kitöltését.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azon felül soronként 1 P.)

Reinmann Iduskát Hajdúböszörményből, eljegyezte *Eisenberg József* Debrecen.

Friedmann Lillyt, Friedmann Vilmos rabbi leányát Nyiregyházáról, eljegyezte *dr. Gárdos Miklós* orvos (Budapest).

Lunger Katót Somorjáról eljegyezte *Goldberger Mór*, Pápa.

Mandl Hédi Wiener Neustadt, *Steiner Emil* Celldömölk jegyesek. (A celli T. B. gratulál.)

Weiner Hilda Nógrádpatak, *Popper Sámuel* Celldömölk jegyesek. (A celli T. B. gratulál.)

Spitz Tónika Bratislava és *Kornfeld Géza* Bratislava—Velky-Meder jegyesek. (A galantai „Ch. T." gratulál.)

Fischmann Reginát, Fischmann Fülöp leányát Jászkarajenőről, eljegyezte *Weisz Mór* ékszerész, Berettyóújfalu. (A berettyóújfalusi Tiferesz Bachurim szivélyesen gratulálja a vőlegényt, mint nagyérdemű elnökét.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK:

N. N.: Nem történt semmi baj, de máskor jobban vigyázzon. Ha az eset netán megismétlődne, irja meg nekünk.

JELIGÉS hirdetések feladóinak a cimeit a kiadóhivatal diszkréten kezeli. *Teljesen céltalan tehát az ilyen cimek iránti érdeklődés*, vagy bővebb felvilágositás kérése kiadóhivatalunknál. Jeligére érkező leveleket felbontatlanúl továbbitjuk az illetékes cimre.

HIRDETÉSEK, családi hirek díja 10 filléres levélbélyegekben is beküldhető; nagyobb cimletű bélyegek mellőzését kérjük.

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknél 10, ill. 20 fillér. *Az összeg előre küldendő be;* lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jeligés levelek továbbitásához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

A békéscsabai aut. orth. izr. hitközség ש״ב-állásra pályázatot hirdet. Pályázótól megkívántatik, hogy **sajchet übajdek mümchó jóré somájim merabbim** és kitűnő **baal t'fillo** legyen; három elismert orth. rabbi képesitésével és megfelelő gyakorlattal rendelkezzen. Javadalmazás megegyezés szerint. Próbára csak a meghivottak bocsáttatnak, költség csak a megválasztottnak térittetik meg.

Fonféder Mózes hitk. elnök

A békéscsabai orth. hitközség, az újonnan felépült, nagy jövedelmet és biztos megélhetést nyujtó, modern, központi fűtéses, artézi **rituális gőzfürdőjét** bérbeadni óhajtja. Pályázhatnak oly vallásos, megbízható házastársak, akik 5000 pengővel rendelkeznek.

A hitközségi jegyzői teendők elvégzésére is alkalmas pályázó előnyben részesül és külön honoráltatik.

Fonféder Mózes hitk. elnök

Apró hirdetések

HUSZONÖT ESZTENDEJE közvetlt házasságokat NAGY JENŐ Budapest, Rákóczi-út 61. sz. Telefon: (Cégjelzéstelen levelezés.)

NŐSÜLNI AKAR? Fordúljon bizalommal Meisels sadchenhoz, Rombach-u. **„Mazl" házasságközvetitő iroda,** Újpest, Erzsébet-utca 37. Telefon: 95—5—74.

MEGBIZHATÓ, fiatal, intelligens talmudtudós bőrkereskedőségéd szerény igényekkel állást keres. Cim: Lőwinger Miksa, Kiskunfélegyháza.

JÓ HÁZBÓL való fiú, fizetéssel tanoncnak felvétetik. Gráner ezüstműves, Budapest, Dob utca 8.

VALLÁSOS fiatalember üvegüzletben alkalmazást keres, a szakma elsajátitása céljából. „Szombattartó" jelige.

HARMINCÉVES bőrkereskedő feleségül venne csinos, orth. leányt 10 000 P hozománnyal. Palesztinában bőrlerakatot fog létesiteni. Leveleket „Biztos parnószó" jeligére a kiadóba.

SZAKÁCSNŐT keresek, szigorúan orth. nagy háztartás részére. Ajánlatokat *„feltétlenül megbizható"* jeligére a kiadóba.

VALLÁSOS leány jobb zsidó háztartásba ajánlkozik. Cim: Müller, Bratislava, Edlov-dvor.

HARMINCÉVES, önhibáján kivül elvált asszonynak keresünk csakis jó családból való, 30 éven felüli fiatalembert, lehet özvegy is. (Illető esetleg benősülhet egy jól menő fűszerkereskedésbe.) Ajánlatokat „Talmidchochóm előnyben" jeligére: Müller, Bratislava, Edlov-dvor továbbit.

FELVESZEK német kisasszonyt, aki főz és zongorázni is tud. *„Orthodox"* jelige.

LEGFORGALMASABB helyen levő közkedvelt vas- és fűszerüzletemhez pénzestársat keresek. Cim: kettőslappal megtudható „Jó chaver" jeligére.

ÜZLETVEZETŐT keresek azonnalra, vas- festék- és fűszer engross- és detailüzletembe. Tökéletes szakemberek referenciákkal és fizetési igényük megjelölésével küldjék ajánlatukat „Nős szombattartó" jeligére.

ELADÓ egy jó állapotban levő American Heating (48) kályha olcsón. Cím megtudható a kiadóhivatalban.

SZABÁST, varrást rövid idő alatt tökéletesen elsajátithat. *Fenyőné, Rózsa-u. 48. II. 17.* Ugyanott a legdivatosabb női ruhák és kosztümök jutányos árért készülnek.

SAPKAKÉSZITÉSBEN perfekt orth. úrileány ezideig önállóan dolgozott, elhelyezkedést keres. Szives megkeresést fizetésmegjelöléssel, esetleg teljes ellátással kér: Dick Böske Miskolc, Arany János u. 54.

VALLÁSOS talmidchochóm, 43 éves, nősülne. „Testihiba nem akadály" jelige.

Gesetner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszertőzsdetag. *Mindenféle órák, arany-, ezüst-, brilliáns áruk alkalmi áron való megbizható beszerzési forrása.* Kivánatra választékot küld.

ישמח משה! הנה אודיע בשער בת רבים שהוצאתי לאור מחדש את הסה״ק „ישמח משה" על נ״ך וחמש מגילות בתכלית ההידור והיופי וגם נלוה אליו קונטרס „תהלה למשה" תולדות וקורות כל ימי חייו של המחבר הקדוש, כל הרוצה להשיגו יפנה אלי:

Mandel Nándor, Sátoraljaujhely

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII., Bethlen G. utca 33.

Sirkövek Adler J. sirkőraktárában
Budapest, Károly-körut 7 és Rombach-u. 4.
Telefon: 36—4—20.

Modern szépségápolás Végleges villanyos szőrtelenités, szemölcsirtás, kvarc,
Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Andrássy-ut 32. I. em. „MIRACLE" szőrtelenitő, „MIRACLE" szepségápolószerek. 25 éves működés.
Dijtalan tanácsadás. (Kérjen prospektust)

Budapest, 1934. november 23. 5695. Kiszlév 16 — 40 fillér — X. évfolyam, 43-44. sz.

אללגעמיינע יידישע צייטונג — ב״ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: **Groszberg Lipót** ז״ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VII., KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42—5—90. Csekkszámla: 50.791
Egész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti: **Groszberg Jenő**

M. N. MUZEUM P. OSZTÁLY

Az új kongresszusi statutum orthodox vonatkozásai

Irta:* Dr. Reiner Imre *ügyvéd, az orthodox izraelita központi iroda jogtanácsosa

Dr. Munkácsi Ernő a Pesti Izraelita Hitközség főügyésze, az új kongresszusi *Kiegészitő Szabályzat* alapos kodifikátora: az elmult héten az „Egyenlőség" hasábjain a készülő statutum orthodox vonatkozásairól is nyújtott némi tájékoztatást a hazai zsidó közvéleménynek.

Ennek nyomán magunk is szükségesnek tartjuk ismertetni azokat az idevonatkozó kérdésket, amelyek elsősorban az orthodoxiát érintik.

Tulajdonképpen már maga az a puszta tény, hogy a kongresszusi zsidóság hozzáfogott az 1869-iki statutumoknak megváltoztatásához, is igen közelről érint bennünket.

Köztudomású, hogy ez az 1869-iki statutum: az *egész* magyar zsidóság testére lett szabva. Alkotói úgy építették meg, hogy az egész hazai zsidóság hajlékául szolgáljon. Rövid két évvel később — 1871-ben — az orthodoxia ugyan már külön, szeparált törvényes szabályzatot nyert, de a kongresszusi zsidóság még sem látott hozzá, hogy szervezetét a való viszonyokhoz mérten átszabja és átépítse. Egy elhibázott agitáció hosszú évtizedeken át éltette az unifikáció csalóka reményét. Abban a tévhitben, hogy még szükség lesz rá: hatvanöt esztendeig nem akartak csákányt emelni erre az egyébként már fundamentumában elhibázott építményre.

Báró *Kohner Adolf* és *Stern Samu*, a kongresszusi zsidóság e reális látású vezérei: miután előbb nyiltan elismerték az orthodoxia különállását és végleg likvidálták az unifikációs ábrándokat: nem látták többé semmi elvi akadályát annak, hogy a kongresszusi statutumokat célszerűen átszabják a kongresszusi zsidóság testére.

Az új kongresszusi statutum tehát most már túlnan is a szeparáció alapokmánya lesz.

Közelről érinti az orthodoxiát az új szabályzat az autonómiák kiépítésének szempontjából is.

A hazai zsidóság igen súlyosan érzi hiányos autonómiáinak nagy hátrányait.

Ezen a címen mellőzték az izraelita egyházat a földreform során, ezen a címen nem rendelkezhetnek szabadon az izraelita egyházközségek az általuk fenntartott iskolák belső ügyei felett, teljesebb autonómia mellett az államsegélyeket is bizonnyal teljesebb arányban kapnók meg és így tovább az egyházigazgatás és egyházi élet egész vonalán.

A módosítással kapcsolatosan kívánatos lenne tehát, legalább azoknak az egyházhatósági jogoknak és hatásköröknek statuálása, amelyek a jelenlegi megérő kormányzati tényezőknél elérhetők.

Az orthodox szabályzatoknak a közeljövőben tervezett újabb módosításánál, valószínüleg számunkra is nehezebbé válnék olyan újabb autonom hatáskör elérése, amelyre a kongresszusi zsidóság nem is reflektál.

A kongresszusi statutumok idevonatkozó hézagai tehát bennünket szintén közelről érintenek.

Fentebbiekben: az elvi vonatkozású kérdések egyes kiemelkedő magaslataira mutattunk rá.

Ezekhez kell még sorolnunk a helytelen cím-kérdést is, amelynek ugyancsak az a magyarázata, hogy a statutumok 1869-ben az egész zsidóság számára készültek.

Igy helyes is volt: „A magyarországi izraeliták országos irodája"-nak cím elgondolása. De mivel valójában nem a magyarországi izraeliták, hanem csak a *kongresszusi* izraeliták maradtak meg ebben a szervezetben, a cím rég nem fedi már a való helyzetet. Az új statutum azonban ahelyett, hogy a téves címzést helyesbítené, még számos új szervnek adja ezt a félreértésre alkalmas új elnevezést.

A fenti csoportba tartoznak még azok az adózási esetek is, amelyek egyszerre érintenek valamely kongresszusi és orthodox hitközséget.

Az ennek rendezésére kontemplált közös és együttes szerv létesítése — a kérdés érdemi részétől eltekintve — orthodox elvi szempontból van kizárva.

*

A továbbiakban azokat a vonatkozásokat akarjuk röviden érinteni, melyekkel az egyházi élet mindennapi problémái során találkozunk.

A leggyakoribb ezek között az az eset hogy egy kongresszusi hitközség jogterületén kisebb számú hithű orthodox zsidó él, akik imaházi egyesület keretében gondoskodnak vallási életük kielégítéséről. Templomot, metszőt, mészárszéket tartanak. A mai jogállás mellett, valamely hitközségi székhelyen minden engedélytől mentesen alakítható: egy vele *nem azonos jellegű* imaegyesület. Tehát orthodox hitközségben épp oly szabadon létesíthető kongresszusi imaegyesület, mint orthodox imaegyesület kongresszusi hitközség területén. Az imaegyesületi tagok azonban adóköteles tagjai a székhely szerint illetékes hitközségnek is, mert az 1888. évi rendelet értelmében az imaegyesület nem csorbíthatja az anyahitközség jövedelmét. Oda kell fizetniök a gabellát és egyéb járulékokat. Metszőjük a székhelyen levő hitközség felügyelete alatt áll.